

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни «Державне регулювання підприємницької діяльності»
для студентів спеціальності 051 «Економіка»,
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
денної та заочної форм навчання

2017

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

До видавництва й у світ дозволяю
Проректор

І. П. Гладкий

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни «Державне регулювання підприємницької діяльності»
для студентів спеціальності 051 «Економіка»,
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
денної та заочної форм навчання

Всі цитати, цифровий, фактичний
матеріал і бібліографічні відомості
перевірені, написання сторінок
відповідає стандартам

Затверджено
методичною радою
університету
протокол № ___ від _____

Укладач:

Прокопенко М.В.

Відповідальний за випуск:

Іванілов О. С.

Харків, ХНАДУ, 2017

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни «Державне регулювання підприємницької діяльності»
для студентів спеціальності 051 «Економіка»,
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
денної та заочної форм навчання

Затверджено
методичною радою
університету
протокол № __ від _____

Харків, ХНАДУ, 2017

Укладач: Прокопенко М.В.

Кафедра економіки підприємства

Методичні вказівки містять завдання практичних занять по темах курсу «Державне регулювання підприємницької діяльності», метою яких є закріплення знань студентів, одержаних під час слухання лекцій.

Мета викладання дисципліни – формування системи знань про сутність і зміст державного регулювання як філософію підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки і конкуренції.

Задачі викладання дисципліни – вивчення основних понять, систем і алгоритмів ДРЕ ПД; набуття практичних навичок розв'язання конкретних завдань.

Вказівки призначені для студентів економічних спеціальностей, викладачів, слухачів курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації.

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Державне регулювання підприємницької діяльності» належить до циклу дисциплін підготовки бакалаврів денної та заочної форм навчання в галузі знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 – «Економіка» та галузі знань 07 – «Управління та адміністрування» за спеціальністю 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Предметом навчальної дисципліни є система принципів державного впливу на економічний і соціальний розвиток країни. Мета навчальної дисципліни – підготовка фахівців для виконання майбутніх професійних обов'язків з використання організаційних основ державного регулювання економіки. Основні завдання дисципліни – формування у студента системи знань, вмінь та уявлень щодо предмету дисципліни.

Державне регулювання соціально – економічного розвитку країни є істотною ознакою сучасної ринкової економіки змішаного типу. Розумний симбіоз ринкових і державних регуляторів дає змогу реалізовувати соціально – економічні цілі розвитку суспільства, досягати високої ефективності виробництва, стабільного економічного розвитку, забезпечувати соціальну справедливість.

Трансформація економічної системи України ставить за мету формування соціально орієнтованої ринкової економіки. Досягти цієї мети неможливо без активної участі держави.

Мета навчальної дисципліни “ Державне регулювання підприємницької діяльності ” – дати студентам знання про сутність, засоби, сфери, об'єкти й механізми державного регулювання підприємницької діяльності.

Особливого значення набуває з'ясування ролі інструментів регулювання, а саме прогнозування, планування, програмування. В умовах ринкової трансформації економіки України підвищується необхідність усвідомленого впливу держави на формування сучасних цивілізованих соціально-економічних відносин.

В результаті вивчення курсу “ Державне регулювання підприємницької діяльності ” студент повинен.

Знати: основні засади та принципи державного регулювання

економіки; функції держави у системі ДРЕ; особливості кейнсіанської та монетарної політики; сучасні теорії державного регулювання; принципи та методи податкового та грошово – валютного регулювання; сутність та основні заходи держави щодо стабілізації екологічної рівноваги та правові аспекти державного регулювання природоохоронної діяльності.

Вміти: обґрунтовувати необхідність втручання держави у ринкові процеси; розраховувати основні показники функціонування економіки згідно з монетарною та кейнсіанською концепціями; обчислювати рівень безробіття та інфляції, а також необхідні кошти для їх усунення.

Мати уявлення в галузі прийняття рішень щодо: вибору необхідних інструментів регулювання суспільного сектору держави; розробки й обґрунтування заходів щодо соціального захисту населення; визначення пріоритетних напрямків діяльності держави.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

ТЕМА 1. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ.

Завдання 1.

Дайте розгорнуту відповідь на питання.

1. Що таке «ДРЕ»?
2. Що таке «державна економічна політика»?
3. Що таке «державне управління економікою»?
4. Що є об'єктом ДРЕ?
5. Хто є суб'єктом ДРЕ?
6. Що таке вади «державного регулювання економіки»?
7. Які є фактори вад ДРЕ (держави)?
8. Чим обумовлені масштаби ДРЕ?

Завдання 2.

Підготуйте реферати на тему.

1. Охарактеризуйте ринкову, командну та змішану форми організації економіки.
2. Сутність монополізації економіки як вада ринкового саморегулювання.
3. Суспільні товари: сутність та функції.

ТЕМА 2. СТРАТЕГІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ.

Завдання 1.

Дайте розгорнуту відповідь на питання.

1. Що таке «стратегія соціально-економічного розвитку країни»?

2. Що таке «тактика»?
3. Які існують етапи цілепобудови?
4. Чим обумовлена необхідність соціально-економічного прогнозування та макроекономічного планування?
5. Яким чином здійснюється ранжування цілей?
6. Що таке «пріоритети в економіці»?
7. Що виступає критерієм визначення пріоритетів?
8. Які існують правила побудови дерева цілей?
9. Як класифікуються цілі?
10. У чому полягає сутність соціально орієнтованої ринкової економіки як стратегічної мети соціально-економічного розвитку в Україні?

Завдання 2.

Підготуйте реферати на тему.

1. Сутність цілеспрямованості, системності, наукової обґрунтованості, адекватності, альтернативності як принципів СЕП.
2. Класифікація соціально-економічних прогнозів.
3. Охарактеризуйте Державні програми економічного і соціального розвитку (ДПЕСР) України як форми макроекономічного планування в Україні.

ТЕМА 3. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА

Завдання 1.

Дайте розгорнуту відповідь на питання.

1. Назвіть складові фінансової системи України.
2. Назвіть складові бюджетної системи України.
3. Назвіть складові податкової системи України.
4. У чому зміст зведеного балансу фінансових ресурсів держави?
5. Що таке «доходи та видатки державного бюджету України»?
6. За рахунок яких джерел формуються доходи державного бюджету України?
7. У чому полягає сутність поточних видатків і видатків розвитку?
8. Що таке «бюджетні субсидії», «субвенції», «дотації»?

9. Що таке «збалансованість», «профіцит», «дефіцит», «секвестр бюджету»?

10. Які існують засоби подолання бюджетного дефіциту?

Завдання 2.

Підготуйте реферати на тему.

1. Характеристика держави як суб'єкта ринку цінних паперів.
2. Основні етапи бюджетного процесу в Україні.
3. Основні функції податків.
4. Принципи побудови податкової системи.
5. Система оподаткування України.

ТЕМА 4. СТРУКТУРНА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

Завдання 1.

Дайте розгорнуту відповідь на питання.

1. Які є види структури економіки?
2. Які пропорції характеризують відтворювальну, галузеву, територіальну, соціальну структуру економіки?
3. Які структурні співвідношення характерні для економіки України?
4. У чому полягає сутність пасивної та активної структурної політики?
5. Що таке «пріоритети структурної політики»?
6. Які стратегії застосовується до пріоритетних і непріоритетних елементів структури?
7. Які критерії застосовуються для визначення пріоритетних галузей економіки?
8. Що таке «інвестиції»?
9. Що таке «інвестиційна діяльність»?
10. Хто є суб'єктами інвестиційної діяльності?

Завдання 2.

Підготуйте реферати на тему.

1. Принципи державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні.

2. Критерії визначення пріоритетних об'єктів інвестування.
3. Інструменти податкового регулювання інвестиційної діяльності.
4. Інструменти бюджетного та грошово-кредитного регулювання інвестиційної діяльності.

ТЕМА 5. НАУКОВО – ТЕХНІЧНА ТА ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА.

Завдання 1.

Дайте розгорнуту відповідь на питання.

1. Як впливає НТП на соціально-економічний розвиток?
2. Як впливає НТП на криву виробничих можливостей?
3. Як впливає НТП на рівноважне економічне зростання?
4. Що належить до принципів державної науково-технічної політики?
5. Що таке «інновації»?
6. У якій послідовності здійснюється чергування стадій інноваційного процесу?
7. У чому полягає сутність простого внутрішньоорганізаційного, простого міжорганізаційного та розширеного інноваційних процесів?
8. Яким чином класифікуються інновації?
9. Розкрийте зміст етапів (фаз) поширення інновацій.
10. У чому полягає сутність екстерналій від інноваційної діяльності?
11. Що належить до методів державного регулювання інноваційних процесів?

Завдання 2.

Підготуйте реферати на тему.

1. Функції державних органів України у сфері науково-технічної політики.
2. Прямі методи реалізації науково-технічної політики.
3. Види, об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності.

ТЕМА 6. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА.

Завдання 1.

Дайте розгорнуту відповідь на питання.

1. Що таке «підприємництво»?
2. Яким чином розвиток підприємництва впливає на економіку?
3. Що є метою та змістом підприємництва?
4. Які критерії застосовуються при визначенні монополістів?
5. Хто може бути суб'єктом банкрутства?
6. Хто приймає рішення про банкрутство підприємства?
7. У чому полягає сутність дерегулювання підприємництва?
8. У чому полягає сутність регуляторної реформи в Україні?
9. У чому полягає сутність формування інституційних засад державної підтримки підприємництва?
10. У чому полягає сутність формування функціональних засад державної підтримки підприємництва?

Завдання 2.

Підготуйте реферати на тему.

1. Основні функції Антимонопольного комітету України.
2. Роль держави щодо формування ринкової інфраструктури.
3. Основні параметри підприємницького середовища.
4. Складові механізми державного регулювання підприємництва.

ТЕМА 7. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Завдання 1.

Дайте розгорнуту відповідь на питання.

1. У чому полягають сутність і завдання зовнішньоекономічної політики держави?
2. Які основні пріоритети зовнішньоекономічної політики України?
3. Які є види зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), у чому полягає їхня сутність?
4. Що означає національний режим для іноземних суб'єктів ЗЕД на території України?

5. Що означає режим найбільшого сприяння для іноземних суб'єктів ЗЕД на території України?

6. Що означає спеціальний режим для іноземних суб'єктів ЗЕД на території України?

7. У чому полягає сутність адміністративних методів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності?

8. У чому полягає сутність економічних методів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності?

9. У чому полягає сутність політики вільної торгівлі?

10. У чому полягає сутність політики протекціонізму?

Завдання 2.

Підготуйте реферати на тему.

1. Сутність індикативних цін як нетарифного інструмента державного регулювання ЗЕД.

2. Сутність державної політики залучення іноземних інвестицій.

3. Що таке «іноземні інвестиції», який їхній правовий статус на території України.

4. Умови та вимоги щодо здійснення вітчизняних інвестицій за кордон.

ТЕМА 8. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН ТА ІНФЛЯЦІЇ.

Завдання 1.

Дайте розгорнуту відповідь на питання.

1. Чим викликана необхідність державного регулювання цін?

2. У чому полягає сутність державного регулювання цін?

3. Які державні органи України утворюють систему органів ціноутворення?

4. Яким чином розподіляється компетенція державних органів ціноутворення в Україні?

5. Які є форми державного регулювання цін?

6. У чому полягає сутність прямих методів державного регулювання цін?

7. У чому полягає сутність опосередкованих методів державного регулювання цін?

8. Охарактеризуйте типові цілі державного регулювання цін і механізм досягнення їх.

9. У чому полягає мета, сутність та які наслідки введення граничних рівнів рентабельності?

10. У чому полягає сутність запровадження механізму декларування цін?

11. Які фактори інфляції?

Завдання 2.

Підготуйте реферати на тему.

1. Сутність антиінфляційної політики.
2. Сутність та інструменти політики доходів.
3. Сутність та які інструменти дефляційної політики.
4. Сутність та які інструменти адаптаційної політики?

ТЕМА 9. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА.

Завдання 1.

Дайте розгорнуту відповідь на питання.

1. У чому полягає сутність регіональної економічної політики?
2. Що є об'єктом державної регіональної економічної політики?
3. Як побудовано адміністративно-територіальний устрій України?
6. Які повноваження місцевих представницьких органів адміністративно-територіальних утворень України?
7. Які складові елементи механізму реалізації регіональної економічної політики держави?
8. Яка роль державної фінансової політики в економічному розвитку регіонів?
9. Що належить до муніципальних фінансів?
10. Які основні функції місцевих бюджетів?
11. За рахунок яких джерел формуються доходи місцевих бюджетів?
12. Що таке «регульовальні доходи місцевих бюджетів»?
13. Що таке «власні доходи місцевих бюджетів»?
14. Які є місцеві податки і збори?

Завдання 2.

Підготуйте реферати на тему.

1. Механізм запровадження місцевих податків і зборів?
2. Основні статті видатків місцевих бюджетів?
3. Зміст напрямів державної регіональної економічної політики.
4. Повноваження місцевих державних адміністрацій та інших виконавчих органів адміністративно-територіальних утворень України?

ТЕМА 10. СУСПІЛЬНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.

Завдання 1.

Дайте розгорнуту відповідь на питання.

1. Розкрийте методика розрахунку мінімального споживчого бюджету.
2. Що таке «мінімальний споживчий бюджет»?
3. Що таке «мінімальний нормативний споживчий кошик»?
4. Що таке «норми споживання населенням товарів і послуг»?
5. Що таке «енергетична цінність продуктів харчування»?
6. Який зміст зведеного балансу трудових ресурсів?
7. Який зміст балансу ринку праці?
8. У чому полягає сутність державної політики в сфері зайнятості населення?
9. Що таке «зайнятість населення»?
10. Що таке «безробіття»?

Завдання 2.

Підготуйте реферати на тему.

1. Фрикційне, структурне, циклічне і природне безробіття.
2. Активні та пасивні заходи регулювання зайнятості населення.
3. Засоби державного регулювання зайнятості населення.

ТЕМА 11. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Завдання 1.

Дайте розгорнуту відповідь на питання.

1. Що таке «екологія»?
2. Що таке «екологічне регулювання»?
3. Чим викликана необхідність охорони навколишнього природного середовища?
4. Що є об'єктами охорони навколишнього природного середовища?
5. Які є методи екологічного регулювання?
6. Охарактеризуйте державне управління у сфері охорони навколишнього природного середовища.
7. Який зміст екологічних процедур (екологічної експертизи, моніторингу стану довкілля, державної екологічної інспекції)?
8. За рахунок яких джерел здійснюється фінансування природоохоронних заходів?

Завдання 2.

Підготуйте реферати на тему.

1. Стандартизація і нормування в екологічній сфері.
2. Екологічні цільові комплексні програми.
3. Кадастри природних ресурсів.
4. Економічний механізм забезпечення природоохоронної діяльності в Україні.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ:

1. Василик О. Д. Державні фінанси України: Навч. посібник. - К., 2012.
2. Герасимчук В. Г. Маркетинг: теорія і практика. - К., 2014.
3. Государственное регулирование экономики и социальный комплекс: Учеб. пособие для вузов / Под ред. Т. Г. Морозовой, В. А. Пикулькина. - М., 2013.
4. Гуревичев М. М. Государственное регулирование в условиях рыночной экономики. - Харьков, 2013.
5. Дежина И., Леонов И. Экономико-правовое обеспечение коммерциализации интеллектуальной собственности // Вопросы экономики. – 2013. - №10.
6. Заболоцький Б. Ф., Кокошко М.Ф., Смовженко Т.С. Економіка України. - Львів, 2014.
7. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег.- М., 1978.
8. Кузнецова Н. В. Регулирование внешнеэкономической деятельности в Украине: Практ. пособие. - К., 2015
9. Мельник А. Ф. Державне регулювання економіки перехідного періоду. Світовий досвід і проблеми України.- Тернопіль, 2015.
10. Науменко В., Панасюк Б. Впровадження методів прогнозування і планування в умовах ринкової економіки. – К., 2015.
11. Основи економічної теорії: політ економічний аспект / Відп. ред. Г.М. Климко. – К., 2012.